YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

24 päivänä kesäkuuta 2003 *

Asiassa C-72/02,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään A. Caeiros, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Portugalin tasavalta, asiamiehinään L. Fernandes, M. Telles Romão ja M. João Lois, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

jossa kantaja vaatii todettavaksi, että koska Portugalin tasavalta ei ole saattanut oikeusjärjestyksensä osaksi

— luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7) 3 artiklan 3 kohtaa, 10 ja 11 artiklaa sekä 12 artiklan 4 kohtaa, ja

— luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1) 7, 8 ja 12 artiklaa, ja koska

tämä ei ole asianmukaisesti pannut täytäntöön

— direktiivin 92/43/ETY 1 artiklaa, 6 artiklan 1—4 kohtaa ja 12 artiklan 1 kohdan d alakohtaa sekä

— direktiivin 79/409/ETY 2 artiklaa, 4 artiklan 1 ja 4 kohtaa sekä 6 artiklaa,

Portugalin tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 92/43/ETY 23 artiklasta ja direktiivin 79/409/ETY 18 artiklasta johtuvia velvoitteitaan,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J.-P. Puissochet, M. Wathelet, R. Schintgen ja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari), D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann, V. Skouris, F. Macken, N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues ja A. Rosas,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.3.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 4.3.2002 ja jossa yhteisöjen tuomio-

istuinta vaaditaan toteamaan, että koska Portugalin tasavalta ei ole saattanut oikeusjärjestyksensä osaksi

— luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7) 3 artiklan 3 kohtaa, 10 ja 11 artiklaa sekä 12 artiklan 4 kohtaa, ja

— luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY (EYVL L 103, s. 1) 7, 8 ja 12 artiklaa, ja koska

tämä ei ole asianmukaisesti pannut täytäntöön

— direktiivin 92/43/ETY 1 artiklaa, 6 artiklan 1—4 kohtaa ja 12 artiklan 1 kohdan d alakohtaa sekä

— direktiivin 79/409/ETY 2 artiklaa, 4 artiklan 1 ja 4 kohtaa sekä 6 artiklaa,

Portugalin tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 92/43/ETY 23 artiklasta ja direktiivin 79/409/ETY 18 artiklasta johtuvia velvoitteitaan.

Asiaa koskevat säännökset

Direktiivi 79/409/ETY

2 Direktiivin 79/409/ETY 2 artiklan mukaan "jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet [luonnonvaraisina elävien] lintulajien kantojen ylläpitämiseksi [jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan,] sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon".

3 Direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot ryhtymään erityisiin suojelutoimiin direktiivin liitteessä I mainittujen lintulajien osalta ja osoittamaan erityissuojelualueiksi niiden suojeluun soveltuvimmat alueet. Saman artiklan 4 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan asianmukaiset toimenpiteet tiettyjen häiriöiden estämiseksi erityissuojelualueilla.

4 Direktiivin 79/409/ETY 6 artiklassa kielletään poikkeuksia lukuun ottamatta pitämästä kaupan kyseisellä direktiivillä suojeltuja lintulajeja. Direktiivin 7 artiklassa määritetään luonnonvaraisen linnuston metsästykseen sovellettava säännöstö. Direktiivin 8 artiklassa kielletään luonnonvaraisten lintujen valikoimattomaan pyydystämiseen käytettävien välineiden käyttö.

5 Direktiivin 12 artikla kuuluu seuraavasti:

"1. Jäsenvaltioiden on joka kolmas vuosi, 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisestä alkaen, annettava komissiolle kertomus tämän direktiivin mukaisesti toteutettujen kansallisten säännösten soveltamisesta.

2. Komissio laatii joka kolmas vuosi 1 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin perustuvan yhteenvetokertomuksen. Jäsenvaltioiden toimittamia tietoja sisältävä kertomusluonnoksen osa toimitetaan tarkastettavaksi kyseisten jäsenvaltioiden viranomaisille. Lopullinen kertomus annetaan tiedoksi jäsenvaltioille."

6 Direktiivin 79/409/ETY 18 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa sen tiedoksiantamisesta ja toimitettava direktiivissä [säädellyllä alalla] antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle. Direktiivi annettiin tiedoksi jäsenvaltioille 6.4.1979.

7 Portugalin tasavallan osalta direktiivi 79/409/ETY katsotaan annetun tiedoksi liittymisestä lukien Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimuksen mukautuksista tehdyn asiakirjan (EYVL 1985, L 302, s. 23) 392 artiklan mukaisesti. Tämän liittymisasiakirjan 395 artiklan — luettuna yhdessä saman asiakirjan liitteen XXXVI kanssa — mukaan Portugalin tasavallan on saatettava voimaan direktiivin noudattamisen edellyttämät toimet tämän jäsenvaltion liityttyä Euroopan yhteisöihin.

Direktiivi 92/43/ETY

8 Direktiivin 92/43/ETY 1 artiklassa määritellään direktiivissä käytetyt tärkeimmät käsitteet.

9 Direktiivin 92/43/ETY 3 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Perustetaan erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto, 'Natura 2000'. Tämän verkoston avulla, joka koostuu alueista, joilla on liitteessä I lueteltuja luontotyyppejä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä, on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tarvittaessa ennalleen saattaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella.

— —

3. Jäsenvaltioiden on, missä ne katsovat tarpeellisiksi, pyrittävä parantamaan Natura 2000:n ekologista yhtenäisyyttä säilyttämällä ja tarvittaessa kehittämällä 10 artiklassa mainittuja maiseman piirteitä, jotka ovat erityisen merkittäviä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston kannalta."

10 Direktiivin 92/43/ETY 6 artikla koskee erityisten suojelutoimien alueiden suojelun varmistamisen edellyttämiä toimenpiteitä. Direktiivin 10 artikla koskee toimia, joilla voidaan parantaa Natura 2000 -verkoston ekologista yhtenäisyyttä. Direktiivin 11 artikla käsittelee yhteisön kannalta merkittävien lajien ja luonto-

tyyppien suojelun tason seurantaa. Direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohta ja 4 artikla puolestaan koskevat eräiden eläinlajien suojelua.

11 Direktiivin 92/43/ETY 23 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa sen tiedoksiantamisesta ja ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä. Direktiivi annettiin tiedoksi jäsenvaltioille 10.6.1992.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

12 Komissio antoi 4.4.2000 Portugalin hallitukselle virallisen huomautuksen, jossa se otti kantaa 24.4.1999 annettuun lakiasetukseen nro 140/99 (jäljempänä lakiasetus), josta se oli saanut tältä tiedon direktiivien 79/409/ETY ja 92/43/ETY täytäntöönpanotoimena. Tässä yhteydessä komissio huomautti, ettei lakiasetuksella saatettu kansallisen oikeusjärjestyksen osaksi direktiivin 92/43/ETY 3 artiklan 3 kohtaa, 10 artiklaa, 11 artiklaa ja 12 artiklan 4 kohtaa eikä direktiivin 79/409/ETY 7 artiklaa, 8 artiklaa ja 12 artiklaa, ja että direktiivin 92/43/ETY 1 artiklan, 6 artiklan 1—4 kohdan ja 12 artiklan 1 kohdan d alakohdan sekä direktiivin 79/409/ETY 2 artiklan, 4 artiklan 1 ja 4 kohdan samoin kuin 6 artiklan täytäntöönpano oli epäasianmukainen. Tämän johdosta komissio kehotti Portugalin tasavaltaa esittämään huomautuksensa tältä osin kahden kuukauden kuluessa virallisen huomautuksen vastaanottamisesta.

13 Portugalin hallitus ilmoitti komissiolle 14.6.2000, että Instituto da Conservação da Naturezan (Luonnonsuojelulaitos) asiantuntijoista muodostuva työryhmä oli asetettu tutkimaan komission esittämiä lakiasetukseen liittyviä eri kysymyksiä ja valmistelemaan kyseisen säädöksen muutosesitystä.

14 Komissio osoitti Portugalin tasavallalle 30.1.2001 EY 226 artiklan nojalla perustellun lausunnon, jossa toistettiin virallisessa huomautuksessa mainitut laiminlyönnit ja puutteet sekä kehotettiin tätä jäsenvaltiota toteuttamaan lausunnossa edellytetyt toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa tämän tiedoksiannosta.

15 Portugalin viranomaiset vastasivat 31.5.2001 ilmoittamalla komissiolle, että uusi säädös, jolla saatetaan asianomaiset direktiivit kansallisen oikeusjärjestyksen osaksi, oli viimeisen tarkastelun vaiheessa ja että sen hyväksymisen ministerien neuvostossa oli määrä tapahtua kyseisen toukokuun aikana.

16 Koska komissio katsoi, että Portugalin tasavalta ei ollut toteuttanut perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä siinä asetetussa määräajassa, se nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

17 Komission väitteiden osalta, lukuun ottamatta väitettä, joka koskee direktiivin 79/409/ETY 12 artiklan täytäntöönpanon laiminlyöntiä, on riidatonta, ettei Portugalin oikeusjärjestyksen osaksi ole saatettu direktiivin 92/43/ETY 3 artiklan 3 kohtaa, 10 artiklaa, 11 artiklaa ja 12 artiklan 4 kohtaa eikä direktiivin 79/409/ETY 7 ja 8 artiklaa. On niin ikään riidatonta, etteivät Portugalin viranomaiset ole asianmukaisesti saattaneet Portugalin oikeusjärjestyksen osaksi direktiivin 92/43/ETY 1 artiklaa, 6 artiklan 1—4 kohtaa ja 12 artiklan 1 kohdan d alakohtaa eivätkä direktiivin 79/409/ETY 2 artiklaa, 4 artiklan 1 ja 4 kohtaa sekä 6 artiklaa. Näin ollen komission kannetta on näiden säännösten osalta pidettävä perusteltuna.

Väite direktiivin 79/409/ETY 12 artiklan täytäntöönpanon laiminlyönnistä

18 On huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jokaisella jäsenvaltiolla, jolle direktiivi on osoitettu, on velvollisuus toteuttaa osana kansallista oikeusjärjestystä ja direktiivissä asetettujen tavoitteiden mukaisesti kaikki direktiivin täyden vaikutuksen varmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet (ks. mm. asia C-336/97, komissio v. Italia, tuomio 17.6.1999, Kok. 1999, s. I-3771, 19 kohta; asia C-97/00, komissio v. Ranska, tuomio 8.3.2001, Kok. 2001, s. I-2053, 9 kohta ja asia C-478/99, komissio v. Ruotsi, tuomio 7.5.2002, Kok. 2002, s. I-4147, 15 kohta).

19 Direktiivin 79/409/ETY 12 artiklan 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot laatimaan joka kolmas vuosi kertomus direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten soveltamisesta ja toimittamaan kertomus komissiolle, jotta tämä voi valvoa jäsenvaltioiden noudattavan direktiiviä. Säännös siis koskee vain jäsenvaltioiden ja komission välistä suhdetta.

20 Tässä tapauksessa komissio ei ole osoittanut velvoitteen noudattamisen edellyttävän erityisten täytäntöönpanosäädösten antamista kansallisessa oikeusjärjestyksessä.

21 Muilta osin on todettava, että vastauksessaan yhteisöjen tuomioistuimen kirjallisesti esittämään kysymykseen komissio kertoi Portugalin tasavallan aiemmin laatineen ja lähettäneen direktiivin 79/409/ETY 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut kertomukset direktiivin nojalla annettujen kansallisten säännösten soveltamisesta.

22 Näin ollen väite, joka koskee direktiivin 79/409/ETY 12 artiklan täytäntöönpanon laiminlyöntiä, on hylättävä.

23 Tämän vuoksi on todettava, että koska Portugalin tasavalta ei ole saattanut oikeusjärjestyksensä osaksi

— direktiivin 92/43/ETY 3 artiklan 3 kohtaa, 10 ja 11 artiklaa sekä 12 artiklan 4 kohtaa, ja

— direktiivin 79/409/ETY 7 ja 8 artiklaa, ja koska

se ei ole asianmukaisesti pannut täytäntöön

— direktiivin 92/43/ETY 1 artiklaa, 6 artiklan 1—4 kohtaa ja 12 artiklan 1 kohdan d alakohtaa sekä

— direktiivin 79/409/ETY 2 artiklaa, 4 artiklan 1 ja 4 kohtaa sekä 6 artiklaa,

Portugalin tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksesta johtuvia velvoitteitaan.

24 Muilta osin kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

25 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Portugalin tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on pääosin hävinnyt asian, Portugalin tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Koska Portugalin tasavalta ei ole saattanut oikeusjärjestyksensä osaksi**

— **luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY 3 artiklan 3 kohtaa, 10 ja 11 artiklaa sekä 12 artiklan 4 kohtaa, ja**

— **luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY 7 ja 8 artiklaa, ja koska**

se ei ole asianmukaisesti pannut täytäntöön

— direktiivin 92/43/ETY 1 artiklaa, 6 artiklan 1—4 kohtaa ja 12 artiklan 1 kohdan d alakohtaa sekä

— direktiivin 79/409/ETY 2 artiklaa, 4 artiklan 1 ja 4 kohtaa sekä 6 artiklaa,

Portugalin tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksesta johtuvia velvoitteitaan.

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Portugalin tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Rodríguez Iglesias	Puissochet	Wathelet
Schintgen	Timmermans	Gulmann
Edward	La Pergola	Jann
Skouris	Macken	Colneric
von Bahr	Cunha Rodrigues	Rosas

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä kesäkuuta 2003.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti